

ŽENSKI SVET

GLASILO ŽENSKIH DRUŠTEV V JULIJSKI KRAJINI

Izhaja prve dni vsakega meseca. — Letna naročnina : L 14 ; polletna : L 7 ; četrletna : L 3-50 ; poedini zvezki : L 1-20. — Uredništvo in uprava : Trst, posta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica : C. E. Godinova. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, via San Francesco d' Assisi 20.

LETNIK I.

JULIJ

ŠTEVILKA 7.

☼☼☼☼☼☼☼☼☼ VSEBINA 7. ŠTEVILKE: ☼☼☼☼☼☼☼☼☼

GABRIJAN IN ŠEMBILJA. (Dr. Ivan Lah) (Nadaljevanje)	Stran	145
OLESJA. A. I. Kuprin. (Iz ruščine prevela P. Hočevarjeva) (Nadaljevanje.)	„	149
PESEM ČASA. — (Vera Albrechtova)	„	153
ŽENSKI SVET. (Marija Kmetova)	„	154
O INTERNACIONALNEM KONGRESU ZA ŽENSKO VOLIVNO PRAVICO (Štebi Alojzija)	„	155
SLABOTEN OTROK — MATERINA POSEBNA SKRB. (Anica Lebarjeva) (Konec.)	„	161
LEPI DOM - LJUBI DOM. (Davorinka Deželova) - (Nadaljevanje)	„	164
IZVESTJA: Našim dobrotnikom! — Po ženskem svetu. Ročno delo. Kuhinja. Higijena. — Književnost in umetnost. Razgovori. Listnica uprave. — Naročnicam ob vstopu v drugo polletje.	Str.	165, 166, 167, 168.

UREDNIKA: PAVLA HOČEVARJEVA.

ZDRAVNIK
Dr. FR. JAKONČIČ

SPREJEMA
V GORICI, VIA CARDUCCI 6

OD 9.—11. IN OD 3.—4.

POZOR !

Okraski za rakve, pajčolanasta pokrivala, obleke in čevlji za mrtvece. Zaloge na debelo po zmernih cenah pri podjetju

A. KUNZE - Trst, Ugo Foscolo 15

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhac

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec, in kranjski slivovec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jaičji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

NEPREKOSLJIVO JE

MILO GODINA

KATERO IZDELUJE DOBROZNANA

DOMAČA TVRDKA

J. S. GODINA

V TRSTU

VIA DELLO SCOGLIO 316 — TELEFON 18 - 78

ŽENSKI SVET

GABRIJAN IN ŠEMBILIJA. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

IV.

Na grajskem vrtu je Šembilija nemirno po stezicah begala in ob ograji je postajala ter v daljni svet široki gledala. Tam se je tista cesta videla, ki je po nji odšel pastirček mlad, ko je zapustil grad in šel takrat na pašnike domačo čredo past. In zdelo se ji je, da vidi ga, kako poseda sredi črede sam, obdan od bele ovčje drobnice in piska na piščalko pesmice. In v pesmih gaji mu odmevajo, po gozdih glas njegov razlega se in daleč prek zelenih travnikov njegove pesmi se razgublajo. In spomnila se je na tisti dan, ko je na grad prišel pastirček mlad, pri vratih je obstal nenadoma in prvikrat ga je zagledala. Tako se vrnil zopet bo nekoč z zelenih paš — je tiho mislila — in bo prišel na grajski vrt nazaj, kot da ga ona je poklicala. In zdelo se ji je, da prek poljan po poljski poti sredi travnikov gre Gabrijan, ves v solncu obsijan, in jo pozdravlja že iz daleka: zdaj zginil je v zeleni gošči tam, ki grad je krog in krog obdajala — a glej čez čas na grajskih vratih res je stal pastirček mlad kot prvikrat in jasno so žarele mu oči, kakor da solnce v njih svetilo bi,

in ves obraz sijal je v radosti — in stal tako je nepremično tam, dokler ni sam ozval se glas njegov, ko jo poklical je: Šembiljica! In srce njeno zadrhtelo je, hitela je vsa srečna, radostna prek vseh gredic in pisanih cvetic, da bi pri vhodu ga pozdravila. A ko prišla do vrat je deklica, prikazen mahoma je zginila, in stala tam je vsa začudena in žalostna v dolino gledala: nikjer sledu ni bilo več o njem, korakov čuti bilo ni nikjer, in skozi gozd je še odmevalo, kakor da klical njeno je ime. In tiho se na vrt je vračala in šla po stezah vsa zamišljena in mislila je na ta lepi sen, ki zginil je tako nenadoma. Tako je v grajskem vrtu sanjala in dan na dan pri vratih čakala, da sredi sanj bi ga zagledala in tiho z njim se pogovarjala. Toda zaman so bile sanje vse, ki vedno zopet so izginjale, le rože so dehtele v jasni dom in ptički so po vrtu pevali... Zvečer ko solnee je odšlo v zaton in mrak pokrnil je tihi dol in breg, ko je tihota grad objemala in vsi gozdovi so utihnili — takrat je čula iz daljave glas, kakor da nekdo jo poklical je,

odmevalo je: o Šembilija —
in vedela je, da jo kliče on.
Odmeval v mrak je tihi glas njegov
in zgubljal se v večerni lahni temi,
in skrival se med grmi, rožami,
dokler ni zginil nad višavami.
In v noči, ko razpelo je nebo
svoj zvezdni baldahin, Šembilija
iz mehke postelje je vstajala
in v jasno noč skoz okno gledala.
In slišala je iz daljave glas,
ki klical je opojno radostno
kot srca tihi zdih: Šembilija!
In ko je v spanju sladko sanjala,
ta čudni glas budil jo je iz sna,
in ko se je okrog ozirala,
nikogar v sobi ni zagledala,
le stene tiho so odmevale,
in glas ponavljale: Šembilija!
In vstala je iz mehke postelje
in z okna v vrt cvetoči gledala,
in mesečino je pozdravljala,
ki se nad vrtom je razlivala,
da videla bi, ali v nji prišel
je on, ki jo poklical je iz sanj.
In glej, nekoč se razgrnilo je
tam ob ograji temno vejevje
in stopil mlad je kraljevič na grad
in po cvetlicah se oziral je:
in bližal se je tiho prek gredic,
pod okno njeno se približal je,
in pel je pesem čudno — žalostno,
ne veličastno pesem viteško,
pastirsko pesem, ki na pašnikih
pri čredah jo pastirji pojejo.
Spoznala pesem je Šembilija
in razumela čudno pesem to,
in gledala na vrtu viteza —
in mahnila z roko mu je v pozdrav,
a hipoma spremenil se je sen,
in stal pred njo je bos in gologlav
pastirček Gabrijan: in vskliknila
je v radosti vsa presenečena:
„Pozdravljen, vitez moj preljubljeni,

ki si prišel z zelenih pašnikov
pozdravit me s pastirsko pesmijo.“
In gledala mu v jasne je oči,
kot zvezdi dve iz neba utrgani, —
obraz teman od žarkov obsijan
izginjal je počasi skozi mrak
in zginil je . . . Le temno vejevje
se ob ograji je zazibalo —
in sen sladak je bil končan. A glas
njegov odmeval je prek jas, vrtov
in zginjal je do zvezd v neba obok;
tišina je zavladala okrog —
in zvezde so se v nebu utrinjale . . .
Utrujena je legla v posteljo
in sanjala do belega je dne
od sreče čudežne omamljena,
pričakujoča novih lepih sanj.
Tako živela je Šembilija
in nihče ni doznal skrivnosti te,
ki vsako noč se je ponavljala
in k sebi jo vabila bolj in bolj.

A mati njena je v pobožnosti
molila zanjo v cerkvi vsak večer,
da v varstvu božjem bi se vzgajala
in preživela srečne mlade dni.

Nekoč ji rekla je Šembilija:
„Zakaj ne pride, mati, k nam na grad
pastirček mladi, dobri Gabrijan,
ki ste poslali ga na pašnike
domačo našo grajsko čredo past,
jaz rada v vrtu bi sprehajala
se z njim, igrala si, poslušala
njegove pesmice in pravljice
in skupaj z njim se pogovarjala.“
In rekla je gospa Odilija:
„Na svetu je usojeno ljudem,
da vsak po svoje sreče iščejo,
kakor o nji jim srca sanjajo,
zato se vsak po svoje veseli.
Pastirček mladi srečen bi ne bil
če povabili bi ga k nam na dom,
da bi na vrtu se igral s teboj,
ker dom njegov je sredi pašnikov,

on srečen je pri svoji čredi le,
 kjer pase naše bele drobnice
 in zraven piska na piščalko si
 pastirske svoje male pesmice.
 On družbo ima med ovčicami,
 ki vse po glasu že poznajo ga,
 in pes-čuvaj mu dela kratek čas,
 ker zvesta z njim sta si tovariša.
 On ljubi polje in zeleni log,
 in travnike in pašnike okrog,
 nesrečen bil bi, če na grajski vrt
 bi bil zaprt in se igral s teboj.
 On je iz daljnih krajev k nam prišel,
 nihče ne ve, odkod njegov je rod,
 gotovo oče mu je bil pastir
 in on ostal bo, kar je oče bil.
 Ker vsak na svetu ima svoj poklic,
 in srečen vsak je, ki ostane v njem,
 pastir ni vaje dvornih naših šeg,
 in tuj za njega je naš grajski svet.
 Kdo ve, če bi zapustil pašnike
 in pfičice, ki z njim prepevajo,
 in drobnico in bela jagnjeta,
 ki z njim na paši se zabavajo.
 Kadar doraste, takrat pride k nam
 na grajski vrt, da bo postal vrtnar,
 če želel si bo sam; tako ostal
 do smrti bo pri nas, če sam ne bo
 odšel, kot je prišel, po svetu kam
 drugam, kakor pastirji hodijo.
 A ti si hči visokega rodu,
 nekdanj postala boš princezinja,
 zato se ne spodobi, da sedaj
 s pastirčkom skupaj bi igrala se.
 Prišel nekoč na grad bo vitez mlad
 in spremljali ga bodo vitezi,
 bogati, slavni, vsi ovenčani
 in v zlatu srebru okovani vsi,
 in pevci z njimi, vsi navdušeni,
 ki prehodili mnogo so sveta,
 in peli bodo pesmi slavnostne
 o slavnih bojih in o vitezh,
 ki zmage v bojih priborili so,
 in o junakih raznih slavljenih,

ki njih imena širni svet pozna —
 in tebi bodo se priklanjali
 in pesem peli, te proslavljali,
 v dvobojih kopja bodo merili,
 se v igrah viteških zabavali
 in čakali, da boš ovenčala
 med njimi zmagovalca z rožami,
 da prvega med njimi viteza
 odlikovala boš nad drugimi.
 Med njimi bo prelepi vitez mlad,
 ki bo prišel iz daljnega sveta,
 ves zlat, bogat, z očmi ljubečimi,
 ker čul o tebi bo, Šembilija . . .“
 Tako je govorila vsa zasanjana,
 da lastnih sanj se je ustrašila.
 Toda Šembilija je le na pol
 besede matere poslušala
 in mislila je na svoj lepi sen
 in glej, naenkrat stal je sredi rož
 na vrtu njen pastirček Gabrijan.
 In v srcu vsa zatrepetala je
 in od veselja glasno vskliknila:
 „Prišel je, mamica, jaz vidim ga,
 glej, vidim tam na vrtu viteza.“
 Prestrašila se mati je zelo
 in rekla hčerki vsa preplašena:
 „To zdi se ti samo; zdaj ni še čas,
 da bi prišel; prešlo bo nekaj let,
 potem se vse tako zgodilo bo,
 kakor poprej sem pravila ti jaz . . .“
 In šla gospa je v grajsko cerkvico
 in dolgo tiho tam molila je
 in čuden strah ji polnil je srce,
 ko mislila je na bodoče dni.

—
 Na grajski vrt je šla Šembilija
 in te besede je premišljala
 in mislila na viteza, in glej,
 za gore solnce je zapadalo
 in veter skozi mrak je šepetal,
 in mir lehak je padal krog in krog
 naenkrat glas ozval se iz daljav
 in tiho je odneval v dol in log
 in slišala ga je Šembilija:

in šla je ven iz vrta grajskega
in šla po stezi je med njivami
in dalje med razori poljskimi
naprej čez vse zelene travnike,
in prišla je do roba grajskega
na grič prostran, obdan od pašnikov,
pod njim v polmraku že zagrnjena
dolina se je razprostirala.
In tam pastirčka je zagledala,
sedel je sam — in čreda na okrog
se pasla je in pes-čuvaj ob njem
je stražil drobnico. O, Gabrijan!
Tako obstala je in gledala
in zdelo se ji je, da pred seboj
kraljestvo vidi, polno lepih sanj,
ki v njem pastir je najsrečnejši kralj.
Iz sanj se je predramil Gabrijan,
kot da poklical ga je znani glas
in se ozrl je na grič prostran
in je zagledal krasno deklico,
ki stala tam je vsa obžarjena
od žarkov solnca padajočega
v večerni zarji, kakor lahen sen,
ki vsplava pred oči nenadoma
in zginje spet: tako je stala tam,
kot stala bi v nebeški gloriiji
in sam verjel ni Gabrijan, da res
je vse, kar kaže mu pogled z nebes,
in stal je ves začuden, nem in plah,
in gledal dolgo je prikazen to,
in bal se je, da ne bi zginila
v temah, kjer lepe sanje zginjajo.
A čuj, skoz mrak zasliši glas sladak,
njen znani glas: moj vitez Gabrijan!
In dvignil k nebu temne je roke
in je zaklical skozi jasni zrak,
ki ga zlatil je zadnji žarek zlat,
ime preljubljeno: Šembilija!
Tako obstala sta in gledala
drug drugega — on sredi črede kralj
v dolini mračni, ona vrh poljan
kraljica v zarji vsa obžarjena.
In ves večer je tiho vstrepetal
in združil veter je imeni dve

in nesel s saboj ju čez širni svet
od zemlje tja do zvezdnatih nebes.
In dolgo stala sta tako molče,
da zadnji žarek je na zemljo pal,
domov odšla je spet Šembilija
po poljskih potih mimo travnikov
in prišla je nazaj na grajski vrt,
kjer mati jo je skrbna čakala,
in rekla je: „Kam si odšla zvečer,
ko solnce je za gore padalo
in po dolinah je že legal mrak?“
Odgovorila je Šembilija:
„Jaz sem po polju se sprehajala,
da naše travnike bi videla
in črede naše, ki se pasejo
tam po dolini, po pokrajini...“
In mati je globoko vzdihnula
in rekla z resnimi besedami:
„Nevarno je hoditi pod večer
čez polje tja do naših pašnikov,
ostani v vrtu tu pri materi,
ki te varuje vseh nevarnosti.“
In je prijela hčerko za roko
in jo peljala v belo sobico,
in položila v mehko posteljo
in skrbno se nad njo je sklanjala.
A ko na to je padla tiha noč
in čreda v stajah se pomirila,
odšel je iz doline Gabrijan
na pot čez plan na oni sveti grič,
kjer ona o zarji stala je zvečer
in dolgo stal je nepremično tam
in gledal je v visoko zvezdno noč
in gledal čez široki božji svet —
in tam pred njim se dvigal sred vrtov
je stari grad kot sveti božji hram.
In šel je tja prek polj in travnikov,
po potih, kjer je šla Šembilija,
in prišel je do vrta grajskega
in tam obstal je v senci vejevja.
In gledal je visoko okence
in glej, naenkrat se odprlo je
in v mesečini zasijala je
podoba lepa v njem: Šembilija!

In Gabrijan razgrnil vejevje
in stopil je iz črnih senc dreves
in stal je tam obdan od tisoč zvezd,
in gledal v okno neprenehoma.
In tih šepet napolnil je vso noč,
vse cvetke v vrtu trepetale so
v skrivnosti sveti, polni lepih sanj,
ki v njih so srca bila združena.
In vrnil se je Gabrijan domov
in čutil v srcu je sladkost — bolešt
opojno, ki ji ni imena znal,
obležal je tam sredi travnikov
in sanjal je z očmi odprtimi
visoke sanje tja v neskončno noč.
Odprto je ostalo okence
na gradu vse do jutra belega,
in v mesečini je poslušala
Šembilija, kaj veter šepeta,
in tiho je izročala pozdrav

za njega, ki je k njej prišel to noč
z daljav — za Gabrijana viteza.

Tako potekal je mirljivi čas,
prešli so dnevi, tedni, meseci
in leta. In zgodilo se je vse,
kot rekla je gospa Odilija,
nekoč na grad prišel je Gabrijan
in v grajskem vrtu je postal vrtnar.
Živela skupaj sta s Šembilijo,
zalivala na vrtu rožice,
igrala sta si med gredicami,
prepevala si lepe pesmice
in se o bajkah pogovarjala;
a pod večer sedel je Gabrijan
na vrtni klopi sam in na piščal
igral je pesmi. A Šembilija
slonela v oknu je in pesmi te
z veselim srcem je poslušala.

(Nadaljevanj .)

OLESJA. A. I. KUPRIN. (Iz ruščine poslovenila P. Hočevanjeva.)

(Nadaljevanje.)

Tedaj me je prosila:

„Ne, prosim, lepo prosim, potrudila se bom . . . Kar povejte mi, kakor morete . . . četudi ne prav jasno . . .“

Prisilila me je, da sem se izpuščal v čudovita primerjanja, v najsmelejše zglede; kadar sem se pa mučil in iskal izrazov, mi je pa kar sama pomagala s celo ploho nestrpnih vprašanj, ki so bila podobna onim, s katerimi izprašujejo jecljavce, kadar se mučno ustavljajo ob eni besedi. Pa res, njen gibčni in okretni razum in sveže predstavljanje sta koncem koncev triumfirala nad mojo pedagoško onemoglostjo. Nehote sem se uverjal, da je obladala z izumljivimi zmožnostmi navzlic svoji sredi, svoji izobrazbi ali boljše rečeno nedostajanju svoje izobrazbe.

Nekoč sem mimogrede spomnil nekaj o Petrogradu. Olesja pa je takoj vprašala:

„Kaj je to, Petrograd? Vas?“

„Ne, to ni vas, to je največje rusko mesto.“

„Največje? Največje, kar jih je? Pa ni nobenega drugega večjega od njega?“ je naivno pristavila.

„Res, da . . . Tam so vse glavne oblasti . . . velika gospoda . . . Hiše so tam vse zidane, lesenih ni nič.“

„Gotovo, seveda, so še veliko večje kakor v naši Štepanji?“ je uverjeno vprašala Olesja.

„O da, malo večje . . . tako, petstokrat. Tam so take hiše, da živi v vsaki dvakrat toliko sveta kakor v vsi Štepanji.“

O moj Bog! Kakšne pa so te hiše?“ je skoro prestrašena vprašala. Zopet se je bilo treba zateči k prispodobi.

„Strašanske hiše. V pet, šest, celo v sedem nadstropij. Vidiš tam tisto smreko?“

„Tisto, ki je najvišja? Vidim.“

„Vidiš, tako visoke so hiše. Pa od vrha do tal so nabite z ljudmi. Ti ljudje žive v malih sobah kakor ptice v kletkah, po deset oseb v vsaki, tako da vsem niti zraka ne zadostuje. A drugi stanujejo spodaj, pod zemljo, v vlagi in mrazu; ponekod ne vidijo solnca doma po celo leto.“

„Oh, jaz bi za cel svet ne dala našega gozda za vaše mesto,“ je rekla Olesja ter zavrtela glavo. „Meni se zdi zoperno celo v Štepanji, kadar grem tja na semenj. Suvajo se, prepirajo, pretepajo . . . Pa se me polasti tako hrepenenje po gozdu . . . kar vse bi pometala in pobegnila brez ozira . . . Bog ž njim, z mestom vašim, tam bi jaz ne mogla živeti nikdar.“

„No, pa če bo tvoj mož iz mesta?“ sem jo vprašal z lahnim usmevom. Obrvi so se ji nabrale in tanke nozdrvi namrdnile.

„Kaj še!“ je rekla malomarno. „Meni ni treba nikakega moža.“

„Ti samo zdaj tako govoriš, Olesja. Skoro vsa dekleta govorijo tako, pa se vendar vsa možijo. Počakaj malo. Sestaneš se z nekom . . . zaljubiš se . . . in takrat ne pojdeš z njim le v mesto temveč celo na kraj sveta.“

„Oh, ne, ne . . . prosim, pustimo to,“ se je naveličana branila. „Kaj bi take pomenke? . . . Prosim vas, ni treba.“

„Kako si ti smešna, Olesja. Menda vendar ne misliš, da ne boš nikdar v življenju ljubila moža? Ti — taka mlada, lepa, krepka. Če v tebi kri zavre, pa boš pozabila na vsa zaklinjanja in zagovore.“

„No, pa kaj potem — ljubila bom! je odgovorila Olesja in izzivalno zablistnila z očmi. „Vpraševala ne bom nikogar . . .“

„Morebiti se boš celo poročila,“ sem jo podražil.

„To pravite menda radi cerkve?“ se je domislila Olesja.

„Seveda, tudi radi cerkve . . . Svečenik bo hodil okoli stojala, dijakon bo zapel: raduj se, Izaija, na glavo ti bodo položili venec . . .“

Olesja je povescila trepalnice in s slabim usmevom odmajala z glavo.

„Ne, golobček . . . Morebiti vam ne bo ugajalo, kar vam povem, a pri nas v rodovini se ni nihče poročil: mati in babica sta prebili brez tega . . . Midve niti ne smeva zahajati v cerkev . . .“

„Vse zaradi vajinega čarovništva?“

„Da, vse zaradi najinega čarovništva,“ je z mirno resnostjo odvrnila Olesja. „Kako bi se smela jaz prikazati v cerkev, če je moja duša že od rojstva posvečena nje j.“

„Olesja . . . Mila moja . . . Veruj mi, ti varaš sama sebe . . . Veš, to je divje, to je smešno, kar govoriš.“

Na Olesjinem obrazu se je zopet pokazal izraz verne in mračne udanosti do svoje skrivnostne usode.

„Ne, ne Vi ne morete razumeti tega, a jaz to čutim Tukaj,“ in je krepko pritisnila roko na prsi, „v duši čutim. Ves naš rod je proklet na vekov veke. Pa sami presodite: kdo nam bo pomagal, če ne ona? Ali morda more storiti navaden človek to, kar morem jaz? Vsa naša moč prihaja od nje.“

Najin pogovor se je vsakokrat končal na podoben način, če se je le oddaleč dotaknil te nenavadne snovi. Zaman sem izčrpaval vse dokaze, ki so bili dostopni Olesjinemu razumevanju, zaman sem govoril v poljudni obliki o hipnotizmu, o sugestiji, o doktorjih-psihiatrah, o indijskih fakirjih; odveč sem si prizadeval, da bi ji fiziološkim potom objasnil nekatere iz njenih poizkusov, n. pr. zagovarjanje krvi, ki se tako priprosto doseže z umetnim zažetjem vene — Olesja, tako zaupna do mene v vsem drugem, je z uporno trmoglavostjo zavračale moja dokazovanja . . . „No, dobro, dobro, glede zagovarjanja krvi bi vam morebiti še kako verjela, recimo,“ je govorila in povzdignila glas ter se z vnemo prerekala: „a odkod se vzame drugo? Ali morebiti ne znam nič drugega nego samo kri zagovarjati? Če hočete, vam v enem dnevu preženem iz hiše vse miši in ščurke. Če hočete, vam naredim tako, da boste kako besedo popolnoma pozabili? In sanje, zakaj jih znam tolmačiti? Pa bodočnost, zakaj jo poznam?“

Tak prepir se je navadno končal s tem, da sva oba umolknila in sicer ne brez notranjega razdraženja drugega proti drugemu. Res je, da za marsikaj iz njene temne umetnosti nisem mogel najti pojasnila v svojem bornem znanju. Ne vem in ne morem reči, da li je Olesja obladala polovico teh skrivnosti, o katerih je govorila s tako naivno vero; ali to, čemur sem bil neredko sam priča, to je dalo meni neomajno prepričanje, da so bila dostopna Olesji ona nepoznana, instinktivna, megljena znanja, čudna, pridobljena s slučajnim poizkusom, ki žive že cela stoletja prej, nego jih je doznala eksaktna znanost, pomešana s smešno in divjo lahkovernostjo, v temni nedostopni narodni masi in se preporečajo kot velika tajnost od roda do roda.

Ne glede na rezko nesoglasje v tej edini točki, sva se vendar vedno krepkeje navezovala drug na drugega. O ljubezni med nama ni bila rečena še niti beseda, ali že sva čutila potrebo, da morava biti skupaj; večkrat so se v tihi minuti nepričakovano in istočasno srečali najini pogledi in takrat sem videl, kako so bile vlažne Olesjine oči in kako ji je bila tanka modra žila na sencih

Zato so se moji odnošaji napram Jarmoli vedno bolj ohlajali. Moji poseti v kočico na kurjih nožicah in pa večerni izprehodi z Olesjo mu očitvidno niso bili nikaka tajnost; vedno je s čudovito natančnostjo vedel, kaj se godi v njegovem gozdu. Po nekolikem času sem celo opazil, da se me je začel izogibati. Njegove črne oči so me očitajoče in nezadovoljno zasledovale iz daljave vselej, kadar sem se odpravljal v gozd, čeprav ni tega nikdar omenil niti z najmanjšo besedo. Najino komično-resno ukvarjanje z učenjem je povsem prenehalo. Če sem ga zvečer kdaj poklical k učenju, je samo mahnil z roko.

„Kaj bi tja! Ni dober tak opravek, gospod,“ je govoril z malomarno prezirljivostjo.

Tudi na lov nisva hodila več. Kadar sem izprôžil pogovor, vselej je imel Jarmola kak izgovor, da ni šel: ali ni bila puška v redu, ali je bil pes bolan, ali sam ni ulegnil.

„Ni časa, gospod . . . je treba danes njivo preorati,“ je največkrat odgovarjal na moje povabilo; dobro sem vedel, da ne bo oral njive, temveč da bo hodil okoli vinotoča in z negotovostjo čakal, da bi mu kdo kaj ponudil. To molčeče, pritajeno sovraštvo mi je začelo presedati in že sem mislil, kako bi se odrekel Jarmolinim uslugam s tem, da bi se okoristil s prvim primernim izgovorom Ustavljalo me je samo usmiljenje do njegove velike stradajoče družine, ki so ji štirje rublji Jarmolinega dohodka pomagali le toliko, da ni umrla od gladu.

VII.

Ko sem nekoč po navadi prišel v kočo na kurjih nožicah, sem nenkrat opazil težko duševno razpoloženje njenih prebivalk. Starka je sedela z nogami na postelji, sključena, z rokami se držala za glavo, zibala se naprej in nazaj ter nekaj nerazločno mrmrala. Za moj pozdrav se ni niti zmenila. Olesja me je pozdravila, laskavo kakor vedno, ali pravega pogovora nisva mogla začeti. Videl sem, da me je raztreseno poslušala in odgovarjala nezmiselno in nerazumljivo. Na njenem krasnem obrazu je ležala senca mučne notranje skrbi.

„Vidim, da se je pripetilo pri vas nekaj neprijetnega, Olesja,“ sem ji rekel ter se previdno dotaknil njene roke, ki je ležala na klopi.

Olesja se je hitro okrenila proti oknu, kakor da bi tam kaj gledala. Rada bi se bila pokazala mirno, a obrvi so se ji vzdignile in zatrepetale, zobje pa so krepko vgriznili v spodnjo ustnico.

„Ne . . . kaj bi se pa moglo zgoditi pri nas posebnega?“ je izgovorila z gluhim glasom, „kakor je vse bilo, tako je tudi ostalo.“

„Olesja, zakaj mi ne govoriš resnice? To ni prav od tvoje strani . . . A jaz sem mislil, da sva midva prava prijatelja!“

„Res je, ničesar ni . . . Tako . . . svoje skrbi . . . prazna slama . . .“

„Ne, Olesja, zdi se mi, da ni prazna slama. Vidiš, ti nisi več podobna sama sebi.“

„Tó se samo vam tako zdi.“

„Bodi odkritosrčna napram meni, Olesja! Ne vem, ali bi ti lahko kaj pomagal ali ne, ampak kak svet bi ti pa le lahko dal . . . Naposled pa — tebi sami bo laže, če razodeneš svoje gorje.“

„Ah, da, resnica, ni vredno, da bi govorila o tem,“ je nestrpno izgovorila. „Ničesar ne morete vi pri tem storiti.“

Starka so je z nenavadno vnemo vmešala v najin pogovor:

„Kaj se onegaviš, prismođa neumna! Namesto da bi govorila pametno, pa vihaš nos. Kakor da bi ne bilo na celem božjem svetu bolj pametnega

človeka, nego si ti! Dovolite, gospod, jaz vam bom povedala vso to stvar, vse po vrsti," se je okrenila proti meni.

Mera neprijetnosti se mi je pokazala veliko pomembnejša, kakor pa sem mogel sklepati iz besed ponosne Olesje. Včeraj je prišel v kočo na kurjih nožicah krajevni čuvaj.

„Od kraja je kakor vsak sedel in zahteval žganja," je govorila Manujliha: „a potem je rastel, rastel vedno bolj. Spravi se, je rekel, iz koč, v štiriindvajsetih urah poberi vsa svoja šila in kopita. Če, je rekel, pridem prihodnjič in dobim tebe še tukaj, potem vedi, da ti ne odide Sibirija. Z dvema vojakoma, je rekel, bom odpravil tebe, anatemo, v kaznilnico. — A moji sorodniki, gospod, so daleč, mesto Amčensk . . . Tam nimam zdaj nobene duše znane, pa tudi najini potni listi niso več veljavni, zraven tega pa še napačni. Oh, ti moj Bog, gorje je meni!"

„Zakaj ti je pa prej dovolil, da živi tukaj, in se je šele sedaj izmislil?" sem vprašal.

„Kaj vem, mislite si . . . Gobezdal je nekaj, reči moram, da ga niti razumela nisem. Vidite, to je tako: koč, kjer sedaj živiva, ni najina ampak vlastelinova. Prej sva namreč bili v vasi, potem pa . . ."

„Vem, vem, babica, slišal sem o tem . . . kmetje so se razjezili nad teboj . . ."

„No, res je tako. Takrat sem izprosila to kolibo od starega vlastelina, gospoda Abrosimova. Pa sedaj je najbrže kupil gozd nov gospodar, ali pa hoče osušiti močvirje ali kaj. Samo to ne vem, kaj sem jim jaz napoti?"

„Mati, morebiti je pa to samo laž?" sem pripomnil. „Morebiti je pa dišal čuvaju samo bankovec."

„Dajala sem mu ga, moj dragi, dajala. Pa ni vzel! To je pravzaprav . . . Dolar sem mu ponujala, pa ni vzel . . . Kaj pa misliš! Tako se je raztogotil nad menoj kakor zver, da nisem vedela, kje sem. Rjovel je v eni sapi: ven in ven! Kaj bova počeli sedaj, midve ubogi revi! Dragi gospod, ali bi nama mogli kaj pomagati, dopovedali bi mu, požrešnosti lakomni! Do smrti bi vam bila hvaležna."

(Nadaljevanje.)

PESEM ČASA.

Mračno, temno je nad nami nebo:
težko je breme, mi hodimo sključeni,
naši obrazi so bleđi, izmučeni,
trudno z nogami drsimo po tlaki.
Hitimo, bežimo, se smejemo, vpijemo,
božamo, laskamo,
lišemo praskamo,
klanjamo, trkamo,
v blatu klečimo:
bogu Denarju, človeštva vladarju,
duše prodajamo,
z vinom opajamo

vest si, ki davno je več ne poznamo . . .
Kaj nam ostalo je, kaj še imamo?
Rdeči potoki čez svet so se vili,
rdeči poloki naš dom so pokrili,
rdeči potoki, nesreče preroki.
Reka Zlatá se za njimi je vdrla,
hiše, palače, koč in cerkve,
vse je podrla, vse razdejala . . .
Zemlja v bolesti je zaječala;
nova od juga je pesem prišla:
tam se nabira morje Solzá . . .

Vera Albrechtova.

Ženski svet. (Marija Kmetova.)

Ženski svet je res svet zase. Ker je ženska bitje, ki se od moškega ne loči le po zunanje, ampak tudi — in še več — po notranje. In ji je zato tudi določen poseben delokrog, ki je na vidz majhen in ozek, a je velik in širok. Če pravimo, da je ženska «le» za dom, ta «le» nikakor ni vzeti v omalovaževalnem pomenu. Ker moramo predvsem pomisliti, kaj je dom. Dom je središče vsake družine. Iz družine izhajajo člani: človeške družbe; ti člani tvorijo vasi, mesta in države. In kakršen je početek posameznega člana — človeka, taka je navadno vsa pot dotičnega človeka in se po njej ravnajo vsa pota družabnega, državnega življenja. In ker moški vladajo družabni in državni, zunanji svet in so ti moški izšli iz navadnega, ozkega delokroga ženske — iz dóma, je jasno, da jih je soditi po tem, kako je bilo pri teh moških domá, kakšna roka jih je vzgojila v najnežnejših početkih, kakšno mater so imeli. In tu je središče ženskega svetá — v materinstvu in skrbi za dom.

Vem, malo je misli pri ženskah, ki bi se vezale le na skrbi za dom. Kam smo zašle ženske, da smo tako izgubile svoj pravi cilj? V svoje telo smo zašle.

Negovanje telesa v nepravem zmislu, negovanje oči in pogledov za privlačevanje moškega do — poroke. Potem konec. Dom? Ironija! To je starinsko, to je smešno. In spet iznova: negovanje telesa, negovanje oči, pogledov in besed za privlačevanje moškega, zdaj hišnega prijatelja. Dom? Zbirališče kokerij in grehov. Otroci? Igračke. Potem pa le še teža, ovira, veriga. Radi tega nevolja, nervoznost, ostre besede, razdor, ločitev zakonov. In otroci? V rokah tujih ljudi so, ceste so jim domača hiša. Ko odrastejo? Je v njih le še ironija in bolesten posmeh za vse. In to je bolezen. In ti bolni ljudje hodijo po svetu, vladajo svet in sejejo bolezen, bolezen duše, ki je hujša od bolezní telesa. In vsepovsod je samo nezadovoljstvo, je mržnja do dela, je šibkost, je strah in groza, kadar pridejo skrbi in trpljenja. Ni torej tako majhnega pomena ta dom, ki je «le» za ženske. Ženske dóma morajo imeti posebne lastnosti.

Potrpežljivost je prva teh lastnosti, potrpežljivost brez mejá. In samozatajevanje, da utone vse telo v dobrini stvari, ki je potrebna dómu. Da je prvo dom, potem šele telo, obleka, razvedrila za žensko dóma — za mater in gospodinjo. In ponižnost, preprostost. In čistost, čistost duše, duhá in telesa. In vera.

Kjer ni v materi Bogá, je težko na vsej poti, je trikrat hudó, je hudó za ta in oni svet, je mrzlo in prazno. Ker je vse življenje ena sama trnjeva pot; življenje dóma in življenje širokih cest.

V domu so tudi služkinje.

In čudno je, da je tako splošna ta govornica: «Če ne boš drugega — dekla boš že.» Ne tako. Koliko družinskih prepиров, koliko jeze izhaja iz slabih služkinj! Tudi služkinje so ženske dóma, ki morajo imeti za dotične domove iste lastnosti, iste čednosti, kakršne morajo imeti matere in gospodinje. — Če bi bile ženske res ženske, bi bili domovi res domovi, in bi bili ljudje res ljudje: duševno zdravi, močni in čisti. In bi bila vsaka država en sam lep, dober in prijeten dom. Bog daj, da pridemo kdaj do tega.

O internacionalnem kongresu za žensko volivno pravico. (Štebi Alojzija.)

Internacionalni kongres — že samo ob izgovorjeni besedi ti zadone na uho zvoki najraznovrstnejših jezikov, ti vstajajo pred očmi nenavadne, eksotične postave in se v mislih naslajaš ob obilici novih idej, ki ti jih bodo natrosili udeleženci kongresa kar na stote. Kadar si pa tamkaj, se izkaže, da so vse to le domneve in da je istina enostavna in prav nič ali le malo nenavadna. Prav tako je bilo tudi na IX. kongresu Internacionalne zveze za žensko volivno pravico, ki je bil od 12. do 18. maja 1923. v Rimu.

Novih, globokih idej pač ni prinesel ta kongres; ali za one žene, ki so še v borbi za volivno pravico, je bil kongres nova pobuda; njim je ojačil voljo, da vstrajajo v borbi ali jim vžgal prvi plamen, da vstopijo v borbo za svoje najprimitivnejše pravice. Samozavestni nastop žen iz držav, kjer velja žena toliko kakor moški, je prepričal, da priznanje političnih pravic ne napravi iz žene nekega bitja, ki ni ne krop ne voda, temveč nasprotno: kakor vsaka nova pridobitev pravic osamosvesti človeka in mu daje sigurnejši nastop, tako pomenijo tudi politične pravice za ženo velik plus za vse njeno bistvo. V borbi za žensko volivno pravico osivele žene in izkušene, dolgoletne parlamentarke, ki so nastopale na kongresu, niso odbijale, temveč je bila ravno njih ženskost jačja. Te žene vedo, kaj hočejo, velik cilj jim kaže pot: materinstvo. Materinstvo, oproščeno vsel zlih, škodljivih okoliščin, ki ga danes spremljajo in obremenjujejo, za to gre njih boj, ca ta cilj hočejo kot prvo sredstvo volivno pravico. „Matere zemlje“ — hočejo postati kljub vsem današnjim zablodam presežnega dela ženstva, ki vidi prav tako kakor presežni del moških le v rešitvi svojih malih in malenkostnih egoističnih želj cilj svojega dejanja in nehanja. Lepi majski dnevi v Rimu so nam zgovorno pričali, da smo z našo zahtevo po politični enakopravnosti na pravem potu, dali so zlasti nam Jugoslovenkam, ki smo storile komaj prvi boječi korak na tem potu, globok rezervoar, iz katerega bomo zajemale vztrajnost za bodočnost.

Pozitivna stran internacionalnih kongresov je tudi v tem, da zbližujejo ljudi, ki prihajajo iz najbolj raznovrstnih razmer, in vsaj za nekaj dni nivelirajo prepade, ki jih grebejo v vsakdanjem življenju nacionalna, socialna, kulturna in ekonomska nasprotstva med posameznimi narodi in državami. Za nekaj dni vsaj prevladuje v človeku dojem, da so vsa nasprotstva med narodi ustvarjena umetno, v resnici sploh ne obstojajo — skupna ideja ustvarja čvrsto bazo, da vidimo v vsakomur najprej le sobojevnika za eno in isto stvar. Pozabljene so strahotne posledice vojne, pozabljeno je, da smo morali dolga leta sovražiti tega in onega, in pozabljeno tudi to, da živimo v miru, ki ni mir, da smo „zmagovalci brez miru“ in da je ozračje polno eksplozivnih snovi in da bomo morda že jutri zopet komandirani k sovraštvu napram onim, s katerimi snujemo danes najlepše načrte za skupno delo v enofni fronti . . .

Judoslovanskim delegatinjam je prinesel kongres v Rimu mnogo koristi v gori označenih pravic. Zbližal je i njih same, zastopnice srbskih, hrvatskih in slovenskih žen, in nam podal inicijativo za skupno delo v najbližji bodočnosti in jim ustvaril trdno voljo, da morajo preko efemernih poizkusov k smotrenemu, zavestnemu delu za politično enakopravnost. Kdaj bodo lahko i one poročale o svojem delu z enako samozavestjo, kakor so poročale druge? Ali pa bo za Jugoslovenke značilnejša Japonka, ki je s plahim slabotnim glasom pripovedovala o stanju ženskega gibanja na daljnem vzhodu? Toda življenje je polno nepričakovanih obratov in morda bodo nežni metuljčki z daljnega vzhoda preje prišli do cilja kakor one, ki živijo v državi, kjer se prepirajo bratje o tem, ali so pravi bratje ali le popolu bratje, ali bo odločeval eden nad tremi, namesto da bi v slogi vladali vsi. Tako se postavljajo dan za dnem višje in višje pregraje nad najbližjimi. Hvala Bogu, da razdor ni še zanešen med jugoslovenske žene, temveč da streme po tem, da se čim bolj zbližajo v skupnem delu. Ali pa bo ta enotnost čvrsta in živa tudi takrat, ko bo najbolj potrebna, takrat, ko si bodo izvojevale enakopravnost z moškimi? Nočem prorokovati, toda bojim se, da bi jih pridobljena moč ne razdvajala.

*
*
*

Nimam namena, da bi napisala podrobno poročilo o vsakem dnevu kongresa. To bi bilo dolgovезno in malo zanimivo. Podati hočem sliko o razpravah le v največjih obrisih.

Na kongres je poslalo 40 narodov svoje zastopnice, a vseh narodov je 60, bili sta torej zastopani dve tretjini — kakor je ugotovila predsednica Internacijonalne zveze, gospa Chapman-Catt. Pri 25 narodih imejo žene že enake politične pravice kakor moški, le 15 narodov še ni priznalo ženam volivne pravice? Na to je lepo odgovorila gospa Cattova, ki je od ustanovitve Internacijonalne zveze nje predsednica. Dejala je:

„Nastopale smo za to, da se mož in žena bolj in bolj izobražujeta, da vsak otrok lahko pohaja šolo, da ima vsakdo priliko za delo in pošten zaslužek; zahtevale smo, da naj ima vsakdo lep in zdrav dom, da se izvede skrbna in blaga zaščita dece, ki naj dorašča zdrava, da bo stvorila boljši red vsepovsod. Zahtevale smo odpravo vseh onih zastarelih zakonov po vsem svetu, ki trajno drže ženo pod varuštvo in jej zabranjujejo svoboden razvoj njene osebnosti. Ti zakoni so povzročili, da so postali mnogi moški kruti gospodarji, a žene boječe in zamorjene podložnice. „Moža in ženo je ustvaril On,“ pravi Geneza (prva knjiga Mojzesova) „in jim dal gospodstvo nad zemljo.“ Toda, glej, moški so pritegnili nase vse gospodstvo in me smo morale zahtevati svojo polovico od njih.

Me ne ustvarjamo političnih intrig in ne kalimo miru in zato smo vedno prosile vse vlade civiliziranih držav, da sprejmejo in si osvoje naše zahteve in naš program.“

S preprostimi besedami je tukaj označila gospa Cattova jedro programa pravega ženskega gibanja. To je program mirnega, zdravega dela za blagor splošnosti, za delo brez nasilja.

O stanju ženske volivne pravice na svetu je podala predsednica sledečo sliko:

„V Avstraliji glasujejo vse žene. V Evropi glasujejo žene v državah nad črto, ki jo potegnemo nad Jugoslavijo, Italijo, Švico in Francijo. V Severni Ameriki, prav od najsevernejše točke na Alaski do meje mehi-kanske, imajo vse žene volivno pravico. Azija, dežela staroindijske civilizacije, z modernimi demokratičnimi aspiracijami, je osramotila mnogo mlajših narodov s tem, da je z odlično pravičnostjo podelila v mnogih pokrajinah ženam volivno pravico. V Afriki je podelilo več britanskih kolonij ženam politične pravice, le Južna Afrika še ni priznala enakopravnosti. Prav tako tudi niti ena izmed republik Južne Amerike ni še priznala ženam političnih pravic, čeprav so nekatere izmed njih praznovale že stoletnico svojega osvobojenja. V teh republikah velja še Napoleonov zakonik v najstriktnjejši obliki, izvzemši republike urugvajске.“

Počasi se širi val našega osvobojenja.

* * *

V glavnem so se gibale debate na kongresu o štirih resolucijah, ki so bile preje predelane v poedinih komisijah. Vmes so pa prišla na dnevni red tudi še nekatera druga vprašanja, izmed katerih je zbujalo vprašanje, ali naj tvorijo žene svoje stranke ali naj vstopajo v politične stranke moških, največje zanimanje. Izredno dolgo debato je izzvalo tudi vprašanje, ali naj se združita Internacijsionalna Zveza za žensko volivno pravico in Internacijsionalna ženska zveza ali ne. Debata je ostala brez definitivnega sklepa.

Resolucije, sprejete na kongresu, so precej obširne in primanjkuje v Ženskem Svetu prostora, da bi priobčili vse hkratu. Zato bodo izšle zaporedoma v prihodnjih številkah.

Glede vprašanja, ali naj se združujejo žene v posebne ženske stranke, so bile delegatkinje po ogromni večini mnenja, da to ni ne koristno ne ekonomično in so priporočale vstop v moške politične stranke. O tem vprašanju je bil otvoril tudi že leta 1921. beograjski „Ženski Pokret“ debato. Vse govornice so pa poudarjale, da je nujna potreba, da nastopajo žene, čeprav so pristaškinje različnih političnih strank, kadar gre za eminentno ženske zahteve, edinslvno, da naj velja torej načelo: „getrennt marschieren, vereint schlagen.“

* * *

Kot poseben uspeh zaznamuje jugoslovanska delegacija z rimskega kongresa ustanovitev takozvane male ženske antante — „Petite Entente Femminine“, ki združuje Čehoslovaško, Poljsko, Rumunijo, Bolgarijo, Grško in Jugoslavijo. Predsednica jugoslovenske delegacije, gospa Leposlava Petkovičeva, ima brez dvoma veliko zaslug, da se je ustanovila mala antanta, ki naj bo za bodočnost krepka zveza med ženskimi društvi teh držav. Prvotni

načrt je bil, da bi se združile le balkanske države, kjer nimajo žene še volivne pravice, v zvezo, v tesnejšo skupino. Toda med razgovori se je pokazala potreba, da bi bil „neosvobojenim“ (tako so na kongresu kratko nazivali žene brez volivne pravice) boj lažji, ako bi imele zaslonbo pri najbližjih, že „osvobojenih“ ženah in zato sta pristopili tudi Čehoslovaška in Poljska.

Mala antanta žen si je postavila v Rimu kratek program. Ta program se glasi:

1. Uporabljati vsa sredstva, da dosežejo žene „neosvobojenih“ držav politično in civilno enakopravnost.

2. Popolna enakost moža in žene pred zakoni.

3. Smotreno uporabljati že pridobljena sredstva.

4. Boj za ozdravljenje politične morale.

5. Zaščita žene pred izkoriščanjem.

6. Ženam je treba izvojevati pristop na vodilna mesta.

7. Zaščita dece in žene.

8. Boj za načelo enake morale. Dvigniti moralo moža in žene.

9. Odstranitev vseh nesoglasij med narodi, zastopanimi v mali antanti žen. Odkritosrčno stremeti po tem, da se ohrani prijateljsko razmerje med državami, zastopanimi v mali antanti žen, zaradi ohranitve splošnega miru.

Med zastopnicami male antante žen (P. E. F.) se je dogovorilo, da se sklīče še letošnje jesen nje prvi kongres, in sicer naj bi bil kongres v Bukarešti.

Nekatere točke programa kažejo, da hoče delovati za združitev na širokem političnem polju. Ako bo volja sodelujočih krepka in njih mišljenje iskreno, tedaj smemo od te združitve pričakovati mnogo. V P. E. F. imajo priliko, da pokažejo, ali so dozorele za velikopotezno delo, ali pa da je šla njih dobra volja preko njihovih moči.

Z ozirom na to, da bo morala vsaka izmed aliiranih držav nastopati enotno v mali antanti, se je pojavila potreba, da se tudi jugoslovenska ženska društva, ki imajo zgolj moderen feminističen program, tesneje združijo. V Jugoslaviji imajo sicer Narodni Ženski Savez, v katerem so včlanjena vsa ženska društva brez razlike svojega delokroga. Da pa ne bi bilo doslej treba izstopati iz že obstoječega Saveza ali korenito izpreminjati njegovega programa, so se zedinile na to, da ona maloštevilna ženska društva v Jugoslaviji, ki se hočejo boriti za volivno pravico, ustvarijo medsebojno zvezo, ki bo pošiljala svoje zastopnice v P. E. F.

S tem bo stopilo žensko gibanje v Jugoslaviji — vsaj tako upamo — v pravo borbo, ki bo enotna v vseh pokrajinah in ki bo zaneslo s smotrenim delom zanimanje za politične pravice v najširše mase žen.

Pravkar opisano delo znači za Jugoslovanke največjo korist rimskega kongresa in interesantna je njih pot: od internacionalne zveze so prišle

preko male antante na združitev feminističnih društev v Jugoslaviji. Upajmo, da bodo s te zadnje točke uspešno delovale v veliki zvezi žen, v zvezi, ki obstoja že 21 let.

Zadnji trije dnevi kongresa so bili v znamenju novih volitev odbora Internacionalne zveze za žensko volivno pravico. Da so bile tudi pri teh volitvah različne struje z različnimi kandidatinjami, to je seveda razumljivo. Energičnemu nastopu komaj porojene male antante se je posrečilo, da je dobila svojo zastopnico v odboru. Za zastopnico male antante je bila izvoljena Grkinja gospa Avra Theodoropoulos in sicér z žrebom.

Gospa Cattova ni hotela na noben način več obdržati predsedništva, a je bila izvoljena z velikim odobravanjem za častno predsednico. Nova predsednica je gospa Corbett Ashby, Angležinja. V odboru so pa še sledeče: gospa de Witt Schlumberger (Francija), dr. Margerita Ancona (Italija), gospodična Gourd (Švica), gdč. Sterling (Anglija), gospa Gifford Pinchot (Zedinjene države Sev. Amerike), dr. Schreiber-Krieger (Nemčija), gdč. Julija Arenholt (Danska), gospa Avra Theodoropoulos (Grška), gospa Ana Lindemann (Nemčija), dr. Pavlina Luisi (Uruguay).

Slika, ki se je nudila delegatijam ob naznanilu nove predsednice, ostane vsem v trajnem spominu. Gospa Cattova, odstopajoča predsednica izredno fina, simpatična žena, je naznanila, da je dobila presežno večino glasov gospa Ashby, katero jo pozdravila s kratkim, presrčnim nagovorom. Mali sinček gospe Ashby je na to izročil Cattovi krasen čopek rumenkastih nageljnov. Cattova ga je prijela za roko in se zahvalila; toda očitvidno ni bilo mlademu Ashbyju povsem prijetno na odru pred tolikim številom vanj uprtih oči, pa je stegnil drugo roko po svoji mami, ki je bila v ozadju. Tako proseče jo je pogledal, da je morala i ona v ospredje in tako so bili tamkaj: v boju osivela Cattova, v sredi modrooki deček in njemu ob strani nova predsednica, mlada, sloka postava, gospa Ashby, ki je izrazila krepko voljo za novo delo. Ali ni ta slika pomembna apoteoza ženskega gibanja?

Lepi so bili majski dnevi v Rimu, v mestu spomenikov nekdanje visoke kulture starega veka, ki se je pa razdrobila v imperijalističnem pohlepu. Ali pojde sedanja kultura svetovnih narodov enako pot? Žene, ki so aktivne v javnem življenju, ki imajo možnost, da soodločujejo o potih svojega naroda, zatrjujejo, da bodo ščitile človeštvo pred strahotami vojn z vsemi silami. Toda ali bo njih sila, da bodo plavale v odločilnem trenutku proti struji, jačja od moške sile, ali bodo res postavile v momentih razpaljene ljudske strasti človeške pravice višje nad zahtevami svojega naroda? Na ta vprašanja bo prinesel odgovor bodoči razvoj ženskega gibanja. Ako se bodo znale žene očuvati politične nemorale, ako bodo vsepovsod postavljale pravo in pravico na prvo mesto, potem smemo mnogo pričakovati od vstopa žene v javno življenje. Ako pa bodo zabredle žene po enakih potih kakor njih politični predhodniki, moški, potem je bolje, da ne sodelujejo pri ustvarjanju zakonov in pri ureditvi internacionalnih odnošajev poedinih držav. Težka preizkušnja nas čaka; ali jo bomo prestale pred zgodovino človeštva?

Narodna noša iz Kyjova
na Česoslovaškem.

Narodna noša iz Velké
na Česoslovaškem.

SLABOTEN OTROK — MATERINA POSEBNA SKRB.

(Anica Lebarjeva.)

(Konec.)

Ugovarjaš mi, češ, vsake malenkosti vendar ni treba tako resno vzeti; saj otrok pri takih prestopkih pač nič ne misli. Čisto res! Da otrok razume častiljubje, resnicoljubje i. t. d. si mora pod besedo čast, resnica nekaj predstavljati in sicer jasno in točno. Veš pa, kako malo točne in jasne so njegove predstave, kako slab je v mišljenju. Mišljenje in čuvstvovanje sta med seboj v zvezi in si medsebojno pomagata. Če vem, kaj pomeni čast v življenju, se zbudi moje častičutje. Tedaj premislim na podlagi nravnih zakonov svoja dejanja in presojam nečastna dejanja svojega bližnjega ter zaščem ono, kar spoznam za pravo. Tako sva prišli do novega činitelja naše duševnosti, do volje. Oglejva si, kako je z voljo tvojega otroka!

Večkrat si se že prepričala, da je lastno hotenje tvojemu otroku popolnoma tuje. Videla pa si tudi, kolikovrstne pobude s tvoje strani je bilo treba za izvršitev tega ali onega dejanja. Vsak dan iznova moraš s svojim vplivom, z besedo in zgledom opirati in uravnati njegovo slabotno voljo! So pa tudi otroci z bolno voljo, ki jih sili nekak nagon k izvršitvi prepovedanih, kaznivih dejanj. Tu ne pomagajo ne opomini ne kazni, ampak le stalno nadzorstvo.

Razmotrivali sva telesno in duševno slabost tvojega otroka, Poglejva sedaj še nekatera navodila, ki jih lahko in uspešno rabiš pri domači vzgoji.

Skrbi za duševno hrano svojega otroka! Uvidela si, kako malo predstav in pojmov ima tvoj otrok; teh mu moraš preskrbeti! Poučuj ga po načinu svoje matere, ki tudi za tvoj pouk ni iskala umetnih metod! Povsod te je jemala s seboj, vse ti je pokazala, vse razložila, vse povedala. Ko si šla z njo pobirat jabolka, te je poučila: „Rdeča jabolka smeš jesti, zelena ti škodujejo? Šla si z njo na njivo, ko so kopali krompir. Velike (debele) krompirje si pobirala v eno košaro, majhne (drobne) pa v drugo. Če si bila pridna, si smela vzeti dva kosa potice i. t. d. Na ta način si prišla igranje, a vendar z lastnim sodelovanjem po jako nazorni poli do pojmov: rdeče, zeleno, velik, majhen, debel, droben, dva i. t. d. Stori tudi ti tako! Vedno postavi otroka v živi svet, s samim pripovedovanjem ničesar ne dosežeš! Vselej začni s tem, za kar ima zanimanje, nikoli pa ga ne utrujaj s stvarmi, ki jih nima pred seboj! Jemlji ga s seboj na svoje izprehode in zlete! Žrtvuj zanj ves svoj čas! Odpri mu oči za okolico!

Spomin njegov je slab; marsičesa ne bo obdržal prvič. Ne utruj se! Jutri ali čez tedne se ti zopet nudi prilika, da ogledaš z njim isto in vnovič poimenuješ. Končno vendar nekaj ostane, saj množina zanj ni merodajna, pač pa razumevanje za vsako stvar. Čimdalje več si bo prisvojil, vedno jasneje si predstavljal in pojmoval. Na ta način napolniš igranje njegovo siromašno duševnost z mnogimi novimi pojmi. Zdravemu otroku to ni težavno; tvoj slabotni otrok pa rabi za to posebne skrbi in nege, a tudi to pazno in previdno. Kakor hitro zna le nekoliko govoriti, naj govori in pripoveduje,

četudi le polovičarsko. Zanimaj se za njegovo pripovedovanje, naj si bo še tako malo zanimivo! Skrbi za to, da zaradi množine novih predstav in pojmov čuti potrebo izražati svojo notranjost! Dovajaj mu resničnih in naslikanih predmetov, kar največ moreš, in spodbujaj ga k popisovanju, presojanju in primerjanju teh predmetov in slik! S tem ga učiš misliti. Vendar ne utrujaj njegovih duševnih moči! Opazila boš namreč, da čez kratko dobo ne more več slediti, razumevati in sprejemati, postane raztresen in nemiren. V takem slučaju ne pomaga nobena spodbudna, pa tudi ne trda beseda: zdaj ne more več.

Neguj čuvstvenost svojega otroka! Privošči mu vsakršno veselje; saj veselje mu bo porosilo mlado srce kakor pomladna rosa nežno cvetje. S teboj naj čuti in doživlja veselje in žalost. Vedrost in veselost je podnebje, v katerem tvoj otrok najbolje vspeva; resnoba življenja pa je tudi zanj kažipot v bodočnost, ki jo osvetljuje žar vere in otroškega zupanja v božjo previdnost. Iz tega razloga bo tebi in njemu lažje storiti marsikaj, kar bi se zdelo brezplodno in brezpredmetno iz zgolj vsakdanjih ozirov. Otrokovo čuvstvo in njegova čud je sveta dežela in tempel božji. Bodi ti svečenica v njem!

Utruj otrokovo voljo! Ne karaj ga vedno: saj ti le nečeš, pa bi lahko. Zapomni si dobro, da otrok niti hoteti ne zna! Ko pa opaziš le malenkostni dvig in polet za katerokoli dobro dejanje, tedaj ne zamudi prilike! Pusti, če treba, tudi nujno delo; kajti možnost okrepiti otrokovo voljo mora biti tvoja poglavitna skrb! Istotako pa tudi ne miruj, če opaziš, da je na pohodu nagnjenje za hudo in zlobno! Prvi korak na potu hudobije pospeši vse naslednje za dvojno mero. Često pa niti ne moreš več popraviti storjenega prvega koraka v smeri proti zlobi; kajti preokret je težak, silno težak. Eno sredstvo pa je, ki obvaruje staro in mlado pred potjo v greh, to je delo. Zato: skrbi za zaposlenost! V prvi in preko vse mladosti je glavno delo igra. Igra vzbuja vedrost in veselje ter ju tudi ohranja. Od vesele igre preide otrok polagoma k resnemu delu. Pri igri pa mu bodi, mati, vedno pomočnica in svetovalka; kajti opazila boš, da morebiti samostojne igre ni zmožen. Ne varčuj pa s pohvalo in z začudenjem, ko si je sam izmislil kako spremembo! Kmalu pa zmore tudi tvoj otrok katerokoli delo doma, na vrtu in drugje. Seveda je tu tvoja potrpežljivost na težki poskušnji, morebiti napravi desetkrat napačno, a bolje je, kakor pa da se izgubi v brezdclju. Izberi pa zanj kar največ moreš delo z vidnim učinkom; to mu krepi samozavest.

Za tvojega otroka pa delo ni pomembno le zaradi vzgoje in dela samega, temveč mnogo bolj zaradi njegove telesne in duševne okrepitve, takorekoč rešitve. Delo silí otroka k mišljenju in zaradi veselja, ki ga vzbuja, krepi tudi moč volje. Za vsako delo pa ja potrebna živčna moč, ki se zaradi pogoste rabe krepi in jači. Zdaj tudi razumeš, zakaj je gibanje, t. j. delo, tako zelo koristno. Tako skrbi delo tudi zelo uspešno za povzdigo in razvoj duševnih moči. Da pa se otrok preveč ne utruđi, skrbi za spremembo,

razvedrilo in pravilno oskrbo! Solnce, zrak, voda so nekaki naravni življenjski činitelji in so — zastoj. Ako le moreš, privošči mu vsaj za par mesecev čistega podeželskega zraka! Vendar ga postavi v okolico, ki ga bo razumela; ako bi namreč prišel v roke ljudem in najsi bi bili njegovi zdravi sovrstniki, ki bi se norčevali iz njegove slabosti in ga zasmehovali, bi to uničilo docela njegovo že itak slabo samozavest. Pričakovati je, da v najkrajšem času nastanejo splošne socialne naprave v korist telesno in duševno slabotnim otrokom, kakor počitniške kolonije pri morju, na deželi i. t. d., pa tudi šole in delavnice na prostem, kar bo zelo ugodno vplivalo na razvoj telesnih in duševnih moči slabotnih otrok.

V splošnem pa privošči svojemu slabotnemu otroku več prostosti, igre in gibanja na prostem kakor drugim zdravim in krepkim. Ne pozabi zlasti na odmor med njegovim delom, ki ga stane mnogo več truda kakor zdravega. Posebno pa skrbi za zadostno spanje. Zgodaj naj večerja in zgodaj ga spravi k počitku. Vse večerno igranje in bdenje naj za tega otroka odpade. Priporočljivo je, da se večkrat, gotovo pa v vsaki bolezni baš tega otroka, obrneš na zdravnika.

Varuj svojega otroka slabe družbe! Na vseh oglih preži hudobija nanj. Ker ni toliko razsoden in trden v hotenju, je lahko njena žrtev mnogo prej kot zdravi in trdni otrok. Slabotni otrok niti ne razmišlja, nego se slepo vdaja mamečim besedam. — „Opustili prvi korak v stran, je lahko; drugega ne storiti, zelo težko; tretjega opustiti, nemogoče.“ (Jókai). Gotovo je, da ni vedno mogoče otroka varno peljati mimo močvirja; vendar naj bo tvoj princip, da ga vzgojiš tako, da se s studom obrne od vsega nizkotnega. Zato skrbi, da ima tvoj otrok v svoji okolici lepih zgledov! Prvi in najizdatnejši zgled pa ima v družini sami in v — tebi. Bodi mu v besedi in dejanju vedno in povsod najlepši zgled! Tvoj dobri zgled zaleže več kot tisoč naukov. Opusti zaradi svojega otroka jezo, prepir, neumestne šale in laž! Če si ne prisvoji drugega, to si pa gotovo zapomni. Bodi svečenica, pomočnica in služabnica svete družinske ljubezni! Tvoj otrok bo v središču svojega sicer slabega spomina vendar ohranil v najlepšem sijaju — spomin na svojo mater. Skrbi za točnost in red v vsem! To sta dva stebra vzgoje. Na njiju se ovija venec splošnih kreposti: snažnosti, redoljubnosti, pokorščine i. dr. Vzgakaj te že v otroku, če hočeš, da ga bodo krasile, ko odraste!

Ne zamudi niti dneva pri oddaji svojega otroka v pomožno šolo! Nalašč zanj je ustanovljena, le njemu hoče služiti, le njemu pomagati. To občuti tvoj otrok kaj kmalu. Udomači se v njej, oživi v njem samozaupanje, da tudi on kaj zna in ni le vedno leni in zanikarni otrok, kar navadno sliši. Dom in šola bosta odslej v enotnem in skupnem delu skrbela za vzgojo in izobrazbo tvojega otroka, ki je bil doslej izključno le v tvojih rokah. Zato pa bodi v vednem stiku s pomožno šolo, da dosežeta z združenimi močmi to, čemur velja tvoja življenjska skrb: rešitev tvojega otroka za splošno družabno življenje!

LEPI DOM - LJUBI DOM (Davorinka Deželova.)

Kuhinja.

(Nadaljevanje.)

Velikomestne kuhinje so opremljene s plinovit, zelo elegantne z električnim štedilnikom, podeželne z ognjiščem za premogovo ali lesno kurjavo. Večina kuhinj ima tudi vodovod in lijak, v naših krajih imamo pač napeljana samo mrzlo vodo, v Sev. Ameriki ima pa najpriprostejša hiša vodovod za mrzlo in gorko vodo. To so nepremični deli kuhinje. Gospodinje in kuharice znajo ceniti prostor v kuhinji; zato si je treba omisliti prav posebno primerno opravilo, ki izpolni malo prostora in je jako uporabljiva. Kuhinjska omara, miza, par stolov zadostuje za manjše gospodinjstvo. Belo lakirana kuhinjska oprava je zelo prikupna in obenem higijenična, ker se lahko izmiva. Najvažnejša je omara; pri dobro razdeljenih predalih, premišljeno razvrščenih policah sprejme primerno velika omara neverjetno število posode, skodelic, čaš in posod za začimbe. Ne spominjam se več, na kateri obrtni razstavi sem videla prav idealno kuhinjsko omaro. Enostavna zunanja oblika brez vsakega ornamenta je bila dostojna, notranja razdelitev pa mi je dala misel: pri konstrukciji te omare sta prav gotovo sodelovala izboren arhitekt in praktična kuharica. Vse, kar rabi gospodinja pri kuhinjskem delu, je dobilo v tej omari določen prostor; tu je bil združen v popolni meri princip prostorne ekonomije z brezhlebnim okusom. V enodružinski hiši je seveda možnost organične uredbe kuhinje dosti večja. Stene so do tričetrtne višine obložene z belimi lončenimi ploščicami, omare so deloma vzdane, v dosegljivi višini pa je nad njimi razvrščena kuhinjska posoda — kras kuhinje in ponos gospodinje. Najbolj je v rabi položena kuhinjska posoda. Drobci položene posode pa ranijo prebavila in povzročajo njih obolenje. Kdor si torej more omisliti zaneslivejšo, a dražjo posodo, rajši voli že iz higijeničnih vzrokov lončeno, aluminijasto ali bakreno posodo. Kdor pa je zaradi nižje cene primoran, kupiti loščeno posodo, naj voli sivo, ker je stanovitnejša. Servisi za obede, čaj, kavo, kristalna posoda, samovar, srebrni pribor in posoda imajo svoj prostor v kredenci jedilnice. Tja spravljamo tudi steklo (kozarce itd.) ter starinsko kositrno posodo. Včasih je bilo po naših krajih mnogo lepih posod iz cina; škoda, da so jih pokupili tujci, sedaj jih vidimo in dobimo redkokje. Srebrne posode si ne more vsak privoščiti; vendar je tudi ta povečini drag tovarniški izdelek brez umetniške vrednosti.

Kdor si ne more pokriti kuhinjskih sten s ploščicami, naj jih vsaj prevleče z oljnato barvo, ki se lahko izmiva; v še skromnejših razmerah pa je najbolje kuhinjo večkrat prebeliti. Poleg kuhinje mora biti jedilna shramba, jako pripraven je tudi še poseben majhen prostor, kamor spravljamo metle, omela, smetišnice itd. Bele gardine iz mula na šipah se lepo podajo prijazni kuhinji; obenem pa tudi onemogočajo radovedne poglede iz sosednjega stanovanja.

IZVESTJA

Našim dobrotnikom!

V hišo ste dobili dete, ki je moralo radi bede iz lastnega doma. Tuji so mu vaši obrazi, tuje vaše stene, celo travnik in žrak sta mu nova! Kaj šele način vašega življenja?!

S solznimi očmi je gledala mati za vlakom, ki ji je odtrgal iz objema mladega otroka. Njeno srce je bilo prepolno hvaležnosti do vas, a tudi prepolno skrbi in straha za dete.

*Malčkom se bo tožilo po stariših, bratcih in sestricah: dajte jim, blage žene, prijazno in bodrilno besedo! Vaš krepki in ostrí žrak bo morda prve čase neugodno vplival in se bo otrok počutil slabo, dvojno ga bo v tujini bolela vsaka bolečina; ali ga bo vaša roka čuvala in zdravila kakor lastno dete? Če izpočetka ne bo prijala vaša redilna a težka hrana njegove-
nemu oslabelemu želočcu, navajenemu na uborno a lahko hrano: ne očitajte mu tega z ostrimi besedami!*

Edino, s čemer bi mogel otrok povrniti dobroto vaši plemeniti hiši, je delo, ki bo v korist tudi njemu samemu. Lažje bo porabil domotožje, krepkejšo bo njegovo telo, koristnejše bo njegovemu življenju. Ali prosimo vas, ne nalagajte mu pretežkih del. V mestu žalibog ni imel dela, njegovo telo ni vajeno naporu, od bede je oslabilo, po šoli je bil med štirimi stenami ali v cestnem prahu.

Ne moremo vam izraziti svoje boli in strahu, če pomislimo, da bi vaš utegnil otrok žaliti in vam z neubogljivostjo ali celo s škodljivo nagajivostjo poplačevati dobroto! Priznamo, da naši siromašni otroci mnogokdaj nimajo prave vzgoje. Radi siromaštva morata oče in mati za kruhom, stanovanja so ozka in temna in deca je prisiljena hoditi na cesto, kjer se nič dobrega ne nauči. Beda in brezdelje pa sta največja sovražnika človekovemu poštenju in sreči. Prosimo vas, bodite otroku dobri tudi v takem slučaju. Prijanesite mu, s pametno besedo ga skušajte povesti na pravo pot. Mati takega otroka bo noč in dan v strahu, njena hvaležnost pa bo zato stokrat večja in iskrenejša.

Odbor „Žen. dobr. združenja.“

Za morebitna pojasnila ali pritožbe naj se družina obrne na tamkajšnjega gg. učitelja oz. duhovnika ali pa na „Žensko dobrodelno združenje,“ Trst, casella postale 384.

PO ŽENSKEM SVETU

Italijanke dobe volilno pravico. Uradno ital. poročilo javlja, da bodo smele tudi žence voliti in biti izvoljene v upravne zastope. Volilno pravdo bodo imele one, ki so izpolnile 25 let ter imajo vsaj ljudskošolsko izobrazbo. Na volišče bodo pa smele tudi analfabetke, če so matere padlih vojakov, če imajo vojno ali kako drugo javno odlikovanje, ali če so varuhinje. Vendar pa mora vsaka izmed teh vložiti prošnjo, da jo vpišejo v volilni imenik. Glasom tega poročila bodo lahko žene izvoljene v občinske in pokrajinske zastope, a so jim zaprta vsa važnejša mesta, kakor župansko, predsedniško, podpredsedniško i sl.

Italijanske sufražetke niso zadovoljne s tem Musolinijevim darom, kateremu pripisujejo namcn, ohraniti kozo celo in nasiliti volka. Na rimskem kongresu so zahtevale splošno pasivno in aktivno volilno pravdo, tu pa so izključene od politične enakopravnosti z moškimi: odprta so jim vrata samo v upravne zastope, od nekaterih mest so celo izključene, moški analfabeti volijo lahko vsi, ženske pa le pod gotovimi pogoji; moški smejo voliti po pravu in sposobnosti, ženske po zaslugah in na predhodno prošnjo.

Žena za izboljšanje kinematografskih predstav. Ženska društva po vsem svetu imajo v svojem programu tudi delovanje za

povzdigo javne mravnosti, ki je posebno po vojni padla tako nizko. Mnogo je činiteljev, ki so sokrivi na tej socialni rani. Med prvimi in najvplivnejšimi pa je gotovo kinematograf. Izumitev tega aparata je nedvomno velike važnosti in bi tudi lahko obilo pripomogla ne samo k razširjenju znanosti lemveč tudi k plemenitem razvedrilu. Toda špekulanti so napravili iz kinematografa žrelo pohujšanja in profanacijo umetnosti. Za nizko ceno nudijo nerazsodnemu svetu, zlasti mladini, najpestrejšo, verjetne in neverjetne življenjske slike, s katerimi jim vzbujajo bujno fantazijo ter tako napeljujejo na slaba pota. Zato so se v zadnjem času zlasti žene zavzele za nadzorovanje in izboljšanje kinematografskega delovanja ter so po mnogih državah tudi že imele uspeh. Javne pristojne oblasti so se začele zanimati za to vprašanje in so marsikje že odredili stroge ukrepe za posečanje predstav. Tako je n. pr. po jugoslovanskih mestih strogo prepovedano mladini pod 16. letom zahajati v kinematograf, niti ne v spremstvu starišev. Dostopne so ji le one predstave, ki so oblastveno dovoljene.

Žena in zdravniška veda. Danes je ženska kot zdravnica nekaj navadnega, do nedavna pa je morala žena prehoditi trnjevo pot od tega poklica. Znano je, kako so se v temnem srednjem veku čarovnice in vedečevalke posebno rade bavile z zdravnimi ze-

lišči in z zagovarjanjem bolezní. Zdravniško vedo so gojili že najstarejši staroveški narodi, saj se je ta panoga znanosti porodila iz vsakdanjih potreb. Vendar zasledimo pri njih le moške, ki so se bavili z zdravništvom. V srednjem veku so že ustanavljali medicinske fakultete, katerih najslavnejša je bila v Montpellieru. V isti dobi so bile tudi že žene pripuščene k študiju in praksi v zdravništvu. Mogle pa so študirati le žene iz višjih krogov. Po nekaterih državah je določeval zakon izrecno le ženam, da smejo lečiti nekatere ženske bolezni. Kasneje pa so študirali samo moški; če je žena čutila poseben poklic do zdravilstva, se je preoblekla v moškega. V beležkah starega nemškega kneza je popisana sledeči izredni slučaj:

Na medicinski fakulteti se je neki študent odlikoval z izredno sposobnostjo in marljivostjo. Izkazalo pa se je, da je bila to preoblečena ženska. Ker je bilo pa takrat zakonito prepovedano nositi obleko drugega spola, so jo postavili pred sodišče. Na vprašanje, kaj jo je privedlo do tega zločina, je odgovorila: „Ljubezen do vede!“ Ko so se sodniki uverili, da ni imela ta zvijača drugega namena in da je bila ženska celo vzor marljivosti in poštenosti, so jo opustili kazni ter jo obsodili samo na vstop v samostan. Tam je poučevala redovnice ter postala celo predstojnica. Pa še začetkom 19. stoletja so se morale vedoželjne žene preoblečile v moške, da so se mogle potom te zvijače posvetiti višjim medicinskim študijem.

ROČNO DELO

Modne razstave v Parizu. V 18. stoletju so vladali na Francoskem kralji, ki so z dvornim sijajem in z zabavami obrnili nase pozornost vsega sveta. Takrat je postala francoščina salonski jezik vse Evrope, francoska moda pa merodajna za ves elegantni svet. Kljub veliki konkurenci Angležev in Nemcev imata francoski jezik in moda še danes povsod prvenstvo. Pariški modeli in nakiti so vzor vsem drugim mestom. Čeprav čitamo o angleški, ameriški in nemški modi, se vendar v prvi vrsti zavzemamo za pariško, ki je temeljni znak tudi drugorodnim modnim izdelkom.

Vsako leto hodijo v Pariz krojači in šivilje iz velikih krajev, da na licu mesta občudujejo in proučavajo stvarstvo mode. Tamkajšnji vele krojači prirejajo vsako leto sezíjske razstave, kjer razkazujejo najnovejše izdelke. Prve dni je razstava namenjena le najožjemu krogu naročnic in znancev. V zadnjem času ne prirejajo razstav več v trgovinah sredi mesta, temveč imajo na „Champs Elisés“ posebne nizke palače. Tam je velika veža z dorskimi stebri, mramornatimi stopnicami in s krasnimi preprogami. Bujne tuje rastline krase prostor; pri vhodu pa stoje lakeji, ki stopajo k došlim avtomobilom in sprejemajo elegantne posetnice in posetnike. V krasno

opremljenih dvoranah so ob steni udobni naslonjači, v njih sede majestetične dame in nežne gospodične, elegantni gospodje stoje po kotih: vsi nestrpno pričakujoči začetka predstave. Vsem seva iz obraza radovednost, kratka pretrgana govorica izraza nervozno nedečakljivost. Oči se neprestano vračajo proti steklenim vratom, odkoder se sliši pritaženo govorjenje, lahki smehljaji in kratki vzkliki.

Mahoma se odpro vrata, iz njih se usuje skupina mladih deklet, ki se lahno in s smehljajem spuste po dvorani. Vitke postave švigajo pred presenečenimi pogledi: tu se jim udara nežna nožica v mehkem tapetu, tam se vije elegantna postava v tančicah, ondi valovi telo v mavričnih barvah ali pa majestetično stopa in šumi v dragoceni tkanini. Postave krožijo, prihajajo, izginjajo, se zopet pojavljajo: neprestano pa jih sprejemajo in spremljajo napeti pogledi posetnikov.

Prišla je nova moda!

Po pol leta, v nešteti delavnicah so delali možgani in roke, da so ustvarili ta uspeh. Lahke tkanine z mavričnimi odsevi, z zlatom, srebrom in biseri prepletene čipke, gumbe in zaponke ter nešteto drugega nakita so izdelovale spretné roke pod strogim in ljubosumnim nadzorstvom. Posamezne delavnice izdelujejo namreč samo za enega krojača; modeli, tkanine in nakit so le izključno njegova last.

Važne sodelavke pa so tudi te ženske, mannequins, ki se oblečejo v izdelke in jim dajo z živo kretnjo pravo dejansko vrednost in privlačnost. Nimajo lepih obrazov; nekateri so celo že utrujeni in odcveteli, pogledi nemi in iztrpljeni. Ali vse so čudovito lepega slasa, velike in vitke. Odlikujejo se s posebno hojo, z elegantnim gibanjem in s finimi kretnjami. Z umetniško premišljenostjo vtisnejo obleki, plašču, klobuku ono lepoto, ki je ni mogla dati roka in šivanka in ki vpliva na gledalca z mogočno sugestijo.

Razstava ročnih del, ki jo priredi „Žensko dobrodelno združenje“ v Trstu, obeta biti zelo lepa in zanimiva. Ni še določeno, kdaj se bo razstava vršila, verjetno je, da bo v oktobru ali začetkom novembra, ob obletnici ustanovitve združenja.

Prihajajo nam vedno vprašanja, kdo bo smel razstaviti in kakšna dela pridejo v poštev. Da si prihranimo čas in pošne izdatke, odgovorjamo na tem mestu vsem zainteresiranim.

Razstavila bo svoja ročna dela lahko vsaka naročnica „Ženskega Sveta,“ dalje vsaka članica „Ženskega dobrodelnega združenja“ v Trstu, „Splošnega ženskega društva“ v Gorici in „Ženskega združenja“ v Opatiji, ki je plačala svojo članarino za vse leto 1923, ter vse učence učnih tečajev „Ž. d. U.“ v Trstu.

Na razstavo se bodo sprejemala dela katerikoli tehnike, izvršena po narodnih motivih. Razpisale se bodo nagrade za najlepša dela, ki so bila izvršena po lastnem načrtu, toda vedno po narodnih motivih, in posebej za

dela, ki so bila posneta iz priloge „Ženskega Sveta.“ Predmeti so lahko najraznovrstnejši, dobrodošle bodo vezene bluže, obleke i. t. d.

Točnejša poročila bodo objavljena pravočasno.

KUHINJA

Meso — hrana za duševne delavce.

Dvema hamburškima zdravnikoma se je posrečilo napraviti znanstveno lestvico o izgubi sile, ki jo porabi oseba z duševnim delom. Na podlagi tega seznama sta potom poizkusov na profesorjih in dijakih izračunala in določila potrebno količino hrane za miselne delavce. Pacijenti so ležali na udobnih posteljah, profesorja pa sta jim čitala iz knjige več strani, katerih vsebino so morali potem ponoviti. Medtem pa je posebni dihalni aparat zaznamoval uporabo kisika. Ko sta preračunala v kalorije, so porabili 7 do 8 kalorij na uro; pri pisanju se porabi 20 kalorij, pri žaganju drv pa do 420.

Na podlagi poizkusov sklepa zdravnika, da je pri duševnem delu zadrževanje krvne kisline važnejše nego proizvajanje kalorij. V ta namen priporočata, naj duševni delavci uživajo več mesne kot druge hrane.

Pergament. Pergament za zavezovanje kmpolnih in marmeladnih kozarcev je drag. Lahko si pomagamo tudi brez njega. Debel zavojni papir namočimo v mleku, potem ga obrišemo na obeh straneh, pokrijemo tesno kozarce in zavežemo. Papir se lepo raztegne in prilije kozarcu prav tako kakor pergament.

Marmelade. Če hočemo pri marmeladah prihraniti sladkor, uporabljamo salicilov prašek. V tem slušaju denemo na 1 kg sadja 20-25 dg sladkorja (pri češpljah celo manj). Na 1 kg sadja pa se računa 1 g salicilovega praška. Dobi se v lekarnah. Marmeladi se primeša sal. prašek proti koncu, ko je že skoro kuhana, toliko da prašek parkrat prevre. Sal. prašek ima to prednost, da ohrani marmelado pred gnitjem. Paziti pa moramo, da kuhamo za marmelado le zrelo sadje. Marmelada iz nezrelega sadja se rada pokvari, včasih taki marmeladi celo salicil ne pomaga. Marmelado kuhamo 3 ure približno, da počasi vre; kuhana pa je, kadar njena kapljica obstane, ako jo denemo na krožnik, ali pa če ne premoči pivnika.

Entreè. Pri večjih obedih dajejo kuharice pred juho takozvani entreè. Kot entreè lahko serviramo: mrzel narezek, slanike s surovim maslom in z limono, sardine, ostrige, kaviar, ribjo salato in sploh vsako zelo lahko in pikantno stvar. Potem pride na mizo juha in za juho hors d'oeuvres. Tu serviramo kakšno lahko mesno jed, n. pr.: telečje možgane, možgane v majonezi, razsoljen jezik v kaprni omaki, zarebrnice v smetani s sardelami, nepravne ostrige, kuhane ribe, morske rake, morske pajke itd. Nato šele pride na mizo pečenka itd.

Majoneza. Majoneze so zelo različne.

Stolčemo v možnarju 5 rumenjakov, 3 sardele, žlico olja in pretlačimo to skozi penovko v skledo, ki stoji na ledu ali vsaj na zelo mrzlem kraju. Potem privedemo počasi 10-15 dkg finega olja, sok 1-2 limon in nekoliko soli ter neprestano mešamo med prilivanjem olja. Čim dalj časa mešamo, tembolj majoneza naraste.

HIGIJENA

Orehovo listje priporočajo proti potanju nog. Iz svežih zelenih listov se potegne srednja žila, da ne tišči. Nato se ovije stopalo in med prsti ter obuje nogavica. Po hoji listje potemni, potegne iz noge vročino, pot in slab duh. To sredstvo so uporabljali že stari ljudje zlasti pri dolgi hoji. Duh orehovega listja prežene tudi bolhe iz postelje. Namečejo ga nekoliko pod posteljo in tudi k nogam ali pod blazino.

Podveze. Marsikatera rabi take podveze, ki jih natakne ali priveže črez nogavico, kar je pa jako škodljivo, posebno če jih nosi pod kolenom. Zvečer opazi na onem mestu modrikast zažet obroček, pod njim pa nabrekle žile. Ker tu navadno peče in boli, si mora meti kožo, da zopet spravi kri v pravilni obtok. V poznejši dobi pa se pokažejo na taki nogi še hušje posledice. Debele, modre krčne žile, ki jih povečini ženske pripisujejo porodom, so nastale radi ozkih podvez. Isti vzrok imajo tudi nekatere rane, ki se ženskam delajo na nogah. Higijenične podveze morajo biti pritrjene na pasu, da drže nogavice in ne tišče nog.

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

Karel Širok: Slepí slavčki. Katoliško tiskovno društvo v Gorici je izdalo ne dni lično knjižico s pretresljivim naslovom „Slepí slavčki.“ O teh nesrečnih ptičicah govori namreč prva povest. Za njo pa pripoveduje pisatelj še šest dogodbic, šest žalostno-lepih sličic iz dečje okolice. Vse so posvečene živalim, ki jih sleherni dan vidi otrokovo oko — če ne v resnici, pa v sanjah kakor Tine jančka. Snov vsem povesticam je zajeta iz resničnih dogodkov. Pisatelj jo podaja s tako živo besedo, da se celo odraslemu prikaže solza solza, ki je v očih nežnega otroka morda celo prebridka. Knjiga ima čedne ilustracije; papir in tisk pa zaslužita vse priznanje, čeprav zahtevata knjigi dokaj visoko ceno L 5. Priporočamo jo materam, ki mislijo otroku kaj podariti za god ali za dobro izpričevalo. S „Slepimi slavčki“ bodo ustregle malemu čitatelju in tudi same jo bodo z zanimanjem čitale. Naroča se v knjigarni K. T. D. v Gorici ali pri Štoki v Trstu.

RAZGOVORI

Odgovori:

Ž n i d e r š i č e v a. Škedenjske „bige“ se pečejo tako: 10 kg najlepše bele moke se preseje in razpolovi. Iz enega dela moke,

2 l tople vode in 12 dkg kvasa — razpušče-
nega v mrzli vodi — se zamesi zvečer testo.
Ko je dobro ugnetenno, se postavi v lesen
škaf, pokrije z ruto in da shajati črez noč.
Ob 4 zjutraj mora biti škaf poln testa. Tedaj
se napravi iz druge polovice moke tudi testo:
2 l precej tople vode in 15 dkg soli. Ko je
dobro premešano, se ugnete s sinočnjim tes-
tom. Nato se dene na posebno mizo, ki je
vzdana v steno (po domače „gramola“). Ta
ima dolg tolkač, s katerim se tolče testo pri-
bližno pol ure. Nato se razreže na male enake
dele, „bige“ ter dene v razbeljeno peč z
dolgo lopato. Bige se pečejo počasi in so
v peči okoli pol ure.

Velimira Godina.

Vrtnarica. Konservne škalljice po-
barvajte z rdečo barvo („minio“) kakor vsako
železo. Vendar v takih lončkih cvetice ne
vspevajo dobro, posebno če so na solncu,
ker se preveč segrejejo in se zemlja v njih
premočno suši.

Milka.

Ivanka M. Jedilni list na svatbi v tr-
žaški okolici: a) mesto rižota lahko možga-
novno juho z ocvrtilim graham ali pa drobni
domači rezanci na juhi; b) meso z dvema
prikuhama. Poleti grah in pečen nov krom-
pirček, pozimi špinača ali zabeljena karfijola
s krompirjem; c) pečeno ali ocvrto pišče z-

enostavno ali mešano solato. Radič in solata
se lahko garnirata s trdo kuhanimi jajci; d)
pecivo: pečeni ali kuhani štruklji, fancli,
supe i. dr.; e) sadje in naposled črna kava.

—a—

Vprašanja:

1. Kako se najlažje odpravijo bradavice iz
rok?

2. S čim se odstranijo iz perila madeži od
črnila in rje.

Milena.

3. Ob vojnem prekladanju se mi je ugne-
zdila v okvir podobe neka žuželka. Naredila
mi je že več lukenj. Vlivala sem v odprtine
bencin in lizol in sem tako pač pregnala eno,
druge po nikakor ne morem iztrebiti. Ponoči
neprenehoma vrta, da ga ni miru. Škoda.

4. Kako se pripravi najokusnejši kakao?

Dušica.

5. Kako se najsigurneje odpravijo z las
gnide?

Eleonora.

6. **Naročnica.** Pošljite pravi naslov. Na
vaše vprašanje namreč ne moremo javno od-
govoriti.

Ur.

LISTNICA UPRAVE.

Za tiskovni sklad „Žen. Sveta“ so daro-
vale: Ljudmila Hribarjeva L 6, Zora Kendova
L 10, Meri Kosičeva L 5, neimenovana L 200.

Naročnicam ob vstopu v drugo polletje!

Z veseljem moramo konštatirati, da si je „Ženski Svet“ našel pot v vse sloje našega
ženstva. S posebnim veseljem pa moramo še poudariti, da je bil prijazno sprejet baš
tam, kamor je bil v prvi vrsti namenjen: v najširših slojih našega ženstva po mestih in
po deželi. To nam priča, da smo zadele pravo struno, da smo izpolnile znatno vrzel v
našem narodnem življenju. Uredništvo se trudi, da je list z vsako številko lepši in popol-
nejši in hoče ta svoj trud še pomnožiti, da bo čim zadostneje ustrezno okusu vseh
naročnic.

Žalibog pa uspeh lista ni vedno odvisen od dobre volje uredništva, marveč in
v veliki meri tudi od dobre volje svojih naročnic. Tem bi rade povedale, da izdajanje
dobrega ženskega lista pri nas ni kaprica, tudi ne trgovska špekulacija, ampak resna
potreba in težka dolžnost, ki nam jo nalagajo sedanje razmere. Imeli smo lepih knjižnic,
od katerih jih sedaj skoro polovica ne deluje. Imeli smo lepih kulturnih prireditelj, ki so
nam oplemenjale dušo danes so redki kraji, kjer si kaj takega še lahko privoščimo.
Kvečjemu so nam še dovoljeni plesi, pri katerih se polagama v kali zastruplja ono žlahno
seme, ki so ga nekdanj sejala naša kulturna društva. To so tisti važni in žalostni momenti,
iz katerih se je porodila misel na izdajanje ženskega lista.

„Žensko dobrodelno združenje“ v Trstu si je nadelo to težko in odgovorno nalogo
v svesti si, da ga bodo podprle vse zavedne žene in dekleta v Julijski Krajini. Vsa čast
našemu ženstvu, posebno našim učiteljicam, ki so nas razumele in izdatno podprle. Odziv
je bil lep, gotovo nepričakovan, toda k popolnemu uspehu še vedno nezadosten. Da bo
uspeh popoln, je potrebno sodelovanje nas vseh, kar nas je dobre volje. Kako to do-
sežemo? Stvar ni tako težka, naj bi si le vsaka naročnica zapomnila sledeče:

1. **Naročnino je plačati naprej po priloženi položnici.** Kdor ne more plačati
celoletne naročnine, naj plača pol- ali četrtletno, toda to naj plačuje redno!

2. **Da tako podjetje vspeva, mora imeti dosti naročnic.** Zato naj se vsaka
naša naročnica drži tega načela: ne posojati svojega lista nobeni taki, ki se
lahko sama naroči na list.

3. **Vsaka naročnica naj bi si štela v dolžnost, agitirati za list v krogu svojih
znank.**

Kar prosimo, gotovo ni mnogo. In če naše cenj. naročnice pokažejo dobro voljo, bo
list prihodnje leto tak, da ga bomo lahko vse vesele.

Torej: složno na delo!

Uprava.

V čevljarnici FORCESSIN

Trst, pri Sv. Jakobu, via Giuseppe Caprin 5

dobite najtrpežnejše

obuvalo za moške, ženske in dečke

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne.

Postrežba točna.

DR ETTORE d'OSVALDO

Gorica - Corso Verdi 24 (Trg. Dom)

specijalist za očne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki.

ORDINIRA OD 10 - 12 IN OD 3 - 4.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50.

Brzjavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn. in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 36 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obreštuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posla najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

MIRODILNICA

v zvezi z lastno parfumerijo

E. GRAPULIN - GORICA

(nasproti ljudskemu vrtu)

Na drobno. — Cene brez konkurence. — Na debelo.

Poštnina plačana v gotovni.

K. SUSIČ — TRST

Via Roiano 2 (poleg cerkve)
priporoča

**trgovino z raznim mani-
fakturnim blagom.**

Velika izbira vseh potrebščin za
šivilje in krojače.

Točna postrežba. Cene nizke.

FRANC NAROBÉ

Trst, Via Commerciale št. 3

priporoča slavnemu občinstvu v mestu
in na deželi svojo dobro založeno

trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne
cene. Točna postrežba. Na željo se po-
šilja b ago tržaškim odjemalcem franko
na dom.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

— GORICA —

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,
Vse naj napiše si pri dnevni luči,
Omare, mize, stole posteljak,
In vse kar rabi sploh v domači kući,
Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,
Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.

Zobotehnični :: ::: Ambulatorij

TRST

Via Sette Fontane št. 6, I. nad.

Odprt vsak dan od 9—13
in od 15—19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa
dela z zlatom kakor tudi
zobnice s kavčukom

Slovenem 10% popusta, kakor
tudi plačilo na obroke.

DELO ZAJAMČENO.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNIČA

J. ŠTOKA TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno
vse pisarniške potrebščine za
šole, občinske, župne in odvet-
niške urade, kakor tudi vsako-
vrstne slovenske knjige, muzika-
lije, molitvenike itd. — Izvršuje
vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da spre-
jema in izvršuje vezanje zemlje-
knjižnih in bančnih knjig tudi v urad-
prostorih v mestu in tudi na deželi.